

Bài 10. HY LẠP CỔ ĐẠI (2 tiết)

I. MỤC TIÊU

1. Kiến thức:

- Điều kiện tự nhiên của Hy Lạp cổ đại (HS chỉ nêu tác động về ĐKTN – hải cảng, biển đảo, đối với sự hình thành, phát triển của nền văn minh Hy Lạp và La Mã.
- Nhà nước Hy Lạp cổ đại.
- Những thành tựu văn hoá tiêu biểu của Hy Lạp thời kì này.

2. Năng lực

- Phát triển năng lực tìm hiểu lịch sử :Kĩ năng đọc hiểu và phân tích thông tin năng lực phân tích tư liệu
- Phát triển năng lực nhận thức và tư duy lịch sử
- + Giải thích được những tác động của điều kiện tự nhiên đến sự phát triển của Hy Lạp cổ đại
- + Trình bày được những đặc trưng nổi bật của tổ chức nhà nước thành bang ở Hy Lạp cổ đại (tiêu biểu là nhà nước Athens)
- + Kể tên được các nhân vật nổi tiếng; Nêu được những thành tựu tiêu biểu của văn hoá Hy Lạp cổ đại còn ảnh hưởng đến thế giới ngày nay – mức độ vận dụng.
- Phát triển năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng đã học
- + Sử dụng kiến thức toán học để giải quyết câu hỏi trong bài
- + Biết cách sử dụng các kiến thức đã học trong bài để giải quyết câu hỏi phần vận dụng
- Năng lực chung: Tự học, tự chủ và giao tiếp

3. Hình thành những phẩm chất

Có thái độ trân trọng và đánh giá đúng đắn những cống hiến mang tính tiên phong của người Hy Lạp đối với thế giới.

II. CHUẨN BỊ THIẾT BỊ VÀ HỌC LIỆU

1. Giáo viên

- Giáo án, phiếu học tập.
- Lược đồ Hy Lạp
- Máy tính, máy chiếu.

2. Học sinh

- Tìm hiểu vị trí, điều kiện tự nhiên, các thông tin về các thành tựu chủ yếu ở Hy Lạp cổ đại.

3. Dự kiến tiết dạy

Tiết 1: Hoạt động khởi động ; Hoạt động hình thành kiến thức: Mục 1,2

Tiết 2: Hoạt động hình thành kiến thức mục 3, và hoạt động luyện tập, vận dụng

III. TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

HOẠT ĐỘNG 1: KHỞI ĐỘNG

a) *Mục tiêu*: Tạo tâm thế để học sinh xác định được mục tiêu và nội dung về kiến thức, kỹ năng trong bài học Hy Lạp cổ đại

b) *Nội dung*: GV tổ chức cho HS xem video để nêu vấn đề cho HS tìm hiểu trong tiết học

c) *Sản phẩm*: HS lắng nghe và suy nghĩ

d) *Cách thức thực hiện*:

Bước 1: GV giao nhiệm vụ và cho học sinh xem video <https://youtu.be/EpGLwJmRpjE> đền Pác-tê-nông ở Hy Lạp

Bước 2 Đặt vấn đề:

Em đã từng nhìn thấy công trình này chưa? Theo em, công trình kiến trúc này nằm ở quốc gia nào?

GV có thể dẫn dắt HS: Ngôi đền đứng sừng sững trên thành cổ Ác-rô-pô-lit ở A-ten (Hy Lạp) được coi là tiêu biểu. Công trình này cũng được đánh giá là một trong những toà nhà tốt nhất mọi thời đại, do nhà điêu khắc nổi tiếng nhất thời cổ đại - Phi-đi-at thiết kế và nhiều kiến trúc sư giỏi khác trực tiếp giám sát quá trình thi công.

Vì sao ngôi đền này được coi là biểu tượng của nền dân chủ A-ten và của văn minh phương Tây cổ đại? Theo em, điều gì khiến cho nền văn minh cổ đại này được đánh giá cao như vậy? Văn minh Hy Lạp thời cổ đại có điểm gì nổi bật và đã góp vào văn minh nhân loại những thành tựu gì? Đó là những nội dung trong bài học

Hôm nay cô trò cùng tìm hiểu

HOẠT ĐỘNG 2: KHẪM PHÁ KIẾN THỨC

I. ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN

a) *Mục tiêu*:- Quan sát, khai thác và sử dụng được thông tin của một số tư liệu để nêu được những tác động của điều kiện tự nhiên với sự hình thành Hy Lạp cổ đại

b) *Nội dung*: GV tổ chức cho HS tự học, quan sát lược đồ tranh ảnh để trả lời các câu

c) *Sản phẩm*: Nêu được vị trí địa lý, điều kiện tự nhiên đã hình thành nền văn minh Hy Lạp

d. *Tổ chức hoạt động*

<i><u>Hoạt động thầy - trò</u></i>	<i><u>Sản phẩm cần đạt</u></i>
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ	- Tác động về điều kiện tự nhiên (hải cảng, biển đảo): + Đường bờ biển gồ ghề, có nhiều vũng, vịnh thích hợp cho

việc lập những hải cảng buôn bán (xuất nhập khẩu hàng hoá và nô lệ).

-> Thuận lợi trong việc phát triển các ngành kinh tế hướng biển (thương mại, đánh bắt cá và nuôi trồng hải sản)

GV tổ chức hoạt động cá nhân quan sát sơ đồ Hình 10.1 và 10.2 trả lời các câu hỏi sau:

- Điều kiện tự nhiên (hải cảng, biển đảo) tác động thế nào đến sự phát triển của Hy Lạp cổ đại?
- Vai trò của cảng biển Pi-rê (Piraeus) đối với sự phát triển của kinh tế Hy Lạp cổ đại.

Bước 2. HS nhận nhiệm vụ và triển khai hoạt động. GV quan sát và hỗ trợ các em nếu cần bằng các định hướng gợi mở:

- Theo em, với điều kiện tự nhiên (hải cảng, biển đảo) như vậy, cư dân Hy Lạp cổ đại có ưu thế phát triển các ngành kinh tế nào?
- Xác định vị trí cảng Pi-rê trên lược đồ, Vị trí cảng gần những thành bang nào?

Bước 3. HS báo cáo

GV điều khiển các nhóm cử đại diện trình bày, các nhóm khác lắng nghe rồi nhận xét bổ sung nếu cần

Bước 4: GV Nhận xét phần trình bày và bổ sung của các nhóm sau đó chốt ý (kết luận)

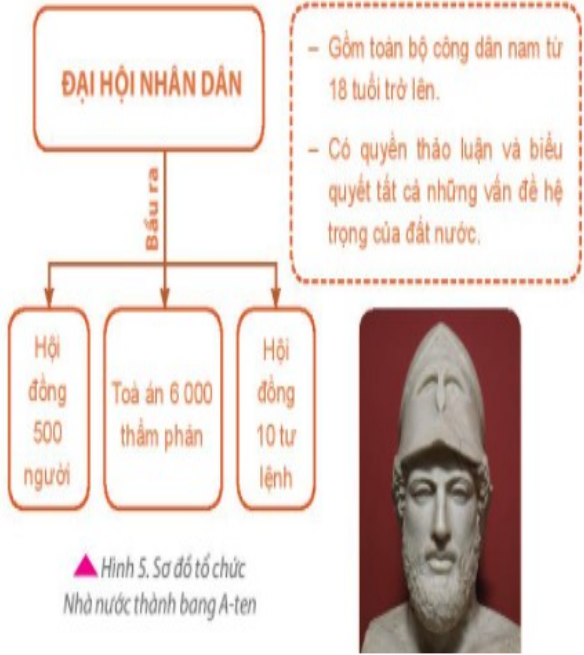
II. TỔ CHỨC NHÀ NƯỚC THÀNH BANG

a) *Mục tiêu:* Trình bày được những đặc trưng nổi bật của tổ chức nhà nước thành bang ở Hy Lạp cổ đại (tiêu biểu là nhà nước Athens)

b) *Nội dung:* GV tổ chức cho HS quan sát lược đồ tranh ảnh để trả lời các câu

c) *Sản phẩm:* vẽ được sơ đồ tổ chức nhà nước Aten và nêu những biểu hiện của nền dân chủ

d. Tổ chức hoạt động

<u>Hoạt động thầy - trò</u>	<u>Sản phẩm/Yêu cầu cần đạt</u>
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV tổ chức HS thảo luận nhóm (4 nhóm) Nhóm 1,3: Đọc thông tin sgk và mục em có biết hãy vẽ sơ đồ tổ chức nhà nước thành bang Aten Nhóm 2,4 Quan sát hình 10.3 theo em nền dân chủ nhà nước Aten được thể hiện như thế nào? Bước 2. HS nhận nhiệm vụ và triển khai hoạt động. GV quan sát và hỗ trợ các em nếu cần bằng các định hướng gợi mở: Nhóm 1,3 - Nhà nước dân chủ là gì? - Nhà nước gồm mấy cơ quan chính? - Ở Athens, công dân có quyền gì? Những ai ở Athens mới có quyền công dân? - Ai là người tham gia chính quyền? - Ai là người nắm quyền lực trong xã hội? Nhóm 2,4 - Em thấy trong bức tranh có những nhân vật nào? - Theo em, người đứng giữa bức tranh là ai? Ông ta đang làm gì? Những người khác gồm những ai? Họ đang làm gì? Xa xa sau đám đông là cái gì? Bước 3. HS báo cáo	- Sơ đồ tổ chức nhà nước A ten Những biểu hiện của nền dân chủ cổ đại ở Hy Lạp: + Cơ quan quyền lực tối cao: Đại hội nhân dân (gồm toàn bộ công dân nam từ 18 tuổi trở lên; có quyền thảo luận và biểu quyết tất cả những vấn đề hệ trọng của đất nước). + Chế độ bỏ phiếu bằng vô sò.

GV điều khiển các nhóm cử đại diện trình bày, các nhóm khác lắng nghe rồi nhận xét bổ sung nếu cần

Bước 4: GV Nhận xét phần trình bày và bổ sung của các nhóm sau đó chốt ý (kết luận)

10.3 Một cuộc họp của "Đại hội nhân dân" dưới thời Pê-ri-clét (Tranh minh họa).

- Cuộc họp diễn ra trên quảng trường tại Acropolis, Pericles là người lãnh đạo cao nhất của Athens đứng ở giữa, đang chỉ tay lên trung tâm của Athens – đồi Acropolis – trong đó đền Parthenon cao nhất, nổi bật giữa những công trình kiến trúc.
- Pericles đang đứng trên bục diễn thuyết của cuộc họp Đại hội công dân. Nhiều công dân tham dự, có người đang nằm, đang ngồi, đang làm việc riêng (nói chuyện, uống rượu, nấu ăn,...). Nhiều người chăm chú nghe bài diễn thuyết của nhưng có những người phản đối (giơ tay đòi đuổi ông xuống), vị trí ông đứng trên quảng trường cũng không phải ở vị trí cao nhất

III. NHỮNG THÀNH TỰU VĂN HOÁ TIÊU BIỂU

a) *Mục tiêu*:- Quan sát, khai thác. và sử dụng được thông tin để kể được một số thành tựu văn minh tiêu biểu của người Hy Lạp, đồng thời hiểu được giá trị của những thành tựu đó đối với ngày nay.

b) *Nội dung*: GV tổ chức cho HS tìm hiểu về những thành tựu tiêu biểu của Hy Lạp và xác định được những thành tựu vẫn đang có giá trị đến ngày nay

c) *Sản phẩm*: Lập được bảng thành tựu văn hoá tiêu biểu của Hy Lạp

d. Tổ chức hoạt động

<u>Hoạt động thầy - trò</u>	<u>Sản phẩm/Yêu cầu cần đạt</u>																				
Bước 1: Chuyển giao nhiệm vụ GV tổ chức HS thảo luận nhóm (4 nhóm) mỗi nhóm 1 lĩnh vực <table border="1"> <tr> <th>Lĩnh vực</th><th>Thành tựu</th></tr> <tr> <td>Lịch</td><td></td></tr> <tr> <td>Chữ viết</td><td></td></tr> <tr> <td>Các ngành khoa học</td><td></td></tr> <tr> <td>Kiến trúc</td><td></td></tr> </table> Sau khi học sinh hoàn thành GV cho HS thảo luận những thành tựu nào còn được bảo tồn đến nay Bước 2. HS nhận nhiệm vụ và triển khai hoạt động. GV quan sát và hỗ trợ các em nếu cần bằng các định hướng gợi mở: - Lịch chúng ta đang sử dụng hiện nay ntn? - Trong lĩnh vực toán học chúng ta có còn sử dụng những định lý nào của các nhà bác học thời kỳ này - Có công trình kiến trúc nào xây dựng kiểu dáng Hy Lạp ngày xưa không Bước 3. Các nhóm báo cáo. GV điều khiển HS trình bày, nhận xét, đánh giá và tổng hợp thành 1 bảng thống kê Bước 4: GV Nhận xét, trình bày và chốt ý (kết luận)	Lĩnh vực	Thành tựu	Lịch		Chữ viết		Các ngành khoa học		Kiến trúc		<table border="1"> <tr> <th><u>Lĩnh vực</u></th><th><u>Thành tựu</u></th></tr> <tr> <td><u>Lịch</u></td><td><u>Dương lịch- một năm có 365 ngày 6h chia thành 12 tháng</u></td></tr> <tr> <td><u>Chữ viết</u></td><td><u>Hệ chữ cái a,b,c... có 26 chữ gọi là chữ cái la tinh</u></td></tr> <tr> <td><u>Các ngành khoa học</u></td><td> <u>- Toán học: định lý tam giác đồng dạng của Thales; định lý tam giác vuông của Pythagore;</u> <u>- Vật lý định lý về sức đẩy của nước,... của Archimedes,</u> <u>- Sử học</u> <u>- Văn học</u> <u>- Triết học</u> <u>- Thiên văn học</u> </td></tr> <tr> <td><u>Kiến trúc</u></td><td> - Đền Parthenon, - tượng thần Vệ nữ - Tượng lực sĩ ném đĩa </td></tr> </table> Nhiều thành tựu vẫn đang có giá trị to lớn đến ngày nay - Các công trình kiến trúc và kiểu kiến trúc Hy Lạp vẫn được bảo tồn và phổ biến trên khắp thế giới (như Nhà hát lớn Thành phố Hồ Chí Minh, Cổng thành Brandenburg (Berlin, Đức), sân vận động cấu trúc theo kiểu nhà hát ngoài trời của Hy Lạp,...). - Văn học và kịch Hy Lạp vẫn là đề tài yêu thích của sân khấu kịch và điện ảnh hiện đại (Hai bộ sử thi và các vở kịch vẫn được trình diễn hoặc dựng thành phim, ví dụ phim Thành Troy lấy ý tưởng từ sử thi của Home)	<u>Lĩnh vực</u>	<u>Thành tựu</u>	<u>Lịch</u>	<u>Dương lịch- một năm có 365 ngày 6h chia thành 12 tháng</u>	<u>Chữ viết</u>	<u>Hệ chữ cái a,b,c... có 26 chữ gọi là chữ cái la tinh</u>	<u>Các ngành khoa học</u>	<u>- Toán học: định lý tam giác đồng dạng của Thales; định lý tam giác vuông của Pythagore;</u> <u>- Vật lý định lý về sức đẩy của nước,... của Archimedes,</u> <u>- Sử học</u> <u>- Văn học</u> <u>- Triết học</u> <u>- Thiên văn học</u>	<u>Kiến trúc</u>	- Đền Parthenon, - tượng thần Vệ nữ - Tượng lực sĩ ném đĩa
Lĩnh vực	Thành tựu																				
Lịch																					
Chữ viết																					
Các ngành khoa học																					
Kiến trúc																					
<u>Lĩnh vực</u>	<u>Thành tựu</u>																				
<u>Lịch</u>	<u>Dương lịch- một năm có 365 ngày 6h chia thành 12 tháng</u>																				
<u>Chữ viết</u>	<u>Hệ chữ cái a,b,c... có 26 chữ gọi là chữ cái la tinh</u>																				
<u>Các ngành khoa học</u>	<u>- Toán học: định lý tam giác đồng dạng của Thales; định lý tam giác vuông của Pythagore;</u> <u>- Vật lý định lý về sức đẩy của nước,... của Archimedes,</u> <u>- Sử học</u> <u>- Văn học</u> <u>- Triết học</u> <u>- Thiên văn học</u>																				
<u>Kiến trúc</u>	- Đền Parthenon, - tượng thần Vệ nữ - Tượng lực sĩ ném đĩa																				

- Các thành tựu về toán học, vật lí, triết học, y học,... vẫn được dạy trong các nhà trường hiện nay (định lí tam giác đồng dạng của Thales; định lí tam giác vuông của Pythagore; đòn bẩy, định lí về sức đẩy của nước,... của Archimedes,...).

+ Thế vận hội Olympia vẫn được tổ chức 4 năm một lần như người Hy Lạp từng tổ chức, mặc dù những môn thi đấu phong phú hơn. Ở Việt Nam, gần đây các cuộc thi chạy Marathon đã trở nên phổ biến

HOẠT ĐỘNG 3: LUYỆN TẬP

- a) *Mục tiêu:* Nhằm củng cố, hệ thống hóa, hoàn thiện kiến thức mới mà HS đã được lĩnh hội ở hoạt động hình thành kiến thức về Hy Lạp cổ đại Sử dụng kiến thức toán học để giải quyết câu hỏi trong bài
- b) *Nội dung:* GV hướng dẫn cho HS hoạt động cá nhân hoàn thành bài tập sgk
- c) *Sản phẩm:* nêu và giải thích được các ngành kinh tế phát triển của Hy Lạp, tính được tỉ lệ % từ đó rút ra kết luận : chế độ dân chủ ở Athens chỉ dành cho những công dân tự do
- d) *Tổ chức thực hiện:*

-Giao nhiệm vụ hoàn thành 2 bài tập

Câu 1. Dựa vào thông tin trong phần I, em hãy cho biết những ngành kinh tế nào có thể phát triển mạnh ở Hy Lạp cổ đại? Tại sao?

Câu 2. Theo ước tính, vào thế kỉ V TCN, ở thành bang A-ten có khoảng 400 000 dân, trong đó đàn ông tự do có quyền công dân chỉ khoảng 30 000 người. Em hãy tính xem có bao nhiêu % dân số có quyền công dân trong nhà nước dân chủ A-ten?

- Gợi ý của GV:

Câu 1:

- Yêu cầu học sinh kể tên các ngành kinh tế phát triển ở Hy Lạp cổ đại (*thủ công nghiệp và thương nghiệp*)

- Vì sao các ngành đó lại phát triển (điều kiện tự nhiên- có biển-có nhiều hải cảng- nông nghiệp chủ yếu trồng cây ôliu- làm dầu oliu và rượu nho)

- Nhờ sớm đi biển và gần bó với biển, Hy Lạp có đội tàu thuyền hùng hậu với các thủy thủ dày dặn kinh nghiệm (Có thể kết nối với hiện tại: ngày nay, Hy Lạp vẫn là quốc gia có đội thương thuyền lớn thứ ba thế giới, chiếm 25% kim ngạch vận tải biển của thế giới)

Câu 2.GV hướng dẫn HS sử dụng tư liệu và vận dụng phép tính đơn giản của toán học để tiến hành tính toán: $400000 \div 30000 \rightarrow 100\%$

$$30000 \rightarrow X$$

$$X = 30.000 \times 100 : 400000 = 7,5 \%$$

Đáp án: khoảng 7,5 % dân số Athens cổ đại có quyền công dân. Từ đó, GV cho HS rút ra kết luận: chế độ dân chủ ở Athens chỉ dành cho những công dân tự do, đa số dân Athens là nô lệ và không có quyền công dân.

HOẠT ĐỘNG 4: VẬN DỤNG

a) *Mục tiêu*: Luyện tập kỹ năng vận dụng kiến thức lịch sử đã học vào cuộc sống hiện nay

b) *Nội dung*: GV hướng dẫn cho HS biết cách sử dụng các kiến thức đã học trong bài để giải quyết câu hỏi

c) *Sản phẩm*: trả lời câu hỏi thể hiện đầy đủ nội dung bài học;

d) *Tổ chức thực hiện*:

Câu hỏi Quan sát logo của Tổ chức Văn hoá, Khoa học và Giáo dục của Liên hợp quốc (UNESCO), em hãy cho biết: Logo đó lấy ý tưởng từ công trình kiến trúc nổi tiếng nào của Hy Lạp cổ đại

10.3 Một cuộc họp của "Đại hội nhân dân" dưới thời Pê-ri-clét (Tranh minh họa).

10.6 Đền Pác-tê-nông, kiệt tác kiến trúc của Hy Lạp cổ đại, được xây dựng dưới thời Pê-ri-clét.

- GV giới thiệu cho HS biết về tổ chức uy tín nhất trên thế giới về văn hoá, khoa học và giáo dục thuộc Liên hợp quốc (UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization).
- GV hướng dẫn HS quan sát lại nguồn tư liệu (ví dụ 10.6 trang 56 hay hình đền Parthenon ở tư liệu 10.3) để rút ra kết luận.

DẶN DÒ

- Học bài cũ
- HS tìm hiểu trên internet về: - Đền Pác-tê-nông
- + Nhóm 1,2 tìm hiểu về nhà nước La mã cổ đại
- + Nhóm 3,4 tìm hiểu về điều kiện tự nhiên

